

Sygnatura akt III U 752/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 30 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Elżbieta Majewska**

Protokolant: sekretarz B. Z.

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2015 r. w Koninie

sprawy **R. B.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o ustalenie istnienia ubezpieczenia

na skutek odwołania R. B.

od decyzji **Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

z dnia 26.06.2015r. znak: (...)

przy udziale zainteresowanej **J. B.**

O d d a l a o d w o ł a n i e.

Sygnatura akt III U 752/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.06.2015 r. (znak :(...)) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w K. stwierdził wobec R. B. ustanie ubezpieczenia społecznego rolników (wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno – rentowego) w okresie od 1.01.2001 r. do 30.09.2004 r. oraz ustanie obowiązku opłacania składek od wymienionego dnia.

W uzasadnieniu decyzji rolniczy organ rentowy podał, że na skutek postępowania wyjaśniającego ustalono, że R. B. podlegał powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania umowy zlecenia w okresie od 13.11.2000 r. do 31.01.2001 r. i uzyskał w miesiącu styczniu 2001 r. z tego tytułu przychód w rozliczeniu miesięcznym przekraczający kwotę połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę w okresie od 1.02.2001 r. do 30.05.2001 r. jednocześnie prowadząc pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie od 9.11.2000 r. do 30.09.2004 r. Z uwagi na podejmowanie aktywności poza gospodarstwem rolnym (...) nie spełniał warunków określonych w art. 5a ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników do pozostania w ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 1.01.2001 r. do 30.09.2004r.

Odwołanie od decyzji złożył R. B. w części ustalającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w okresie od 1.07.2001 r. do 30.09.2004 r. zarówno w przypadku ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego

i emerytalno – rentowego. Zaskarżonej decyzji zarzucono naruszenie :

- art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu aktualnym na dzień rozpoczęcia i zakończenia stosunku pracy przez odwołującego poprzez błędne uznanie, że w sytuacji prowadzenia działalności gospodarczej odwołujący winien złożyć oświadczenie o woli podlegania ubezpieczeniu rolniczemu;

- art. 7 Konstytucji RP w związku z art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez wydanie decyzji w zaskarżonej części spowodowanej działaniami organu ubezpieczeniowego nie znajdującymi oparcia w obowiązujących przepisach czego skutkiem jest naruszenie interesów odwołującego;

- art. 2 Konstytucji RP poprzez naruszenie zasad demokratycznego państwa prawa i zasady równości wobec prawa poprzez wydanie zaskarżonej decyzji, wbrew obowiązującym przepisom – mimo, że ustawa nie przewidywała obowiązku zgłoszenia woli pozostania w KRUS oraz mimo, że w stosunku do innych podmiotów znajdujących się w tożsamej sytuacji prawnej, podobnych decyzji ustalających fakt niepodlegania ubezpieczeniom nie wydano;

- art. 8 w zw. z art. 180 k.p.a. poprzez prowadzenie postępowania w sposób nie pogłębiający zaufania do organów.

W oparciu o powyższe wniesiono o zmianę zaskarżonej decyzji i uznanie odwołującego za objętego w/w ubezpieczeniami w okresie od 1.07.2001 r.

do 30.09.2004 r. oraz zasądzenie od organu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając stanowisko odwołujący podkreślił, że nie kwestionuje zasadności uznania niepodlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników za okresy w których otrzymywał wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia oraz pozostawania w stosunku pracy. Zdaniem odwołującego organ rentowy naruszył natomiast art. 5a ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu na dzień 30.05.2001 r., gdyż odwołujący podlegał nieprzerwanie przez rok ubezpieczeniu społecznemu rolników i rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej po tej dacie tj. 9.11.2000 r. i na ten dzień ustawa nie wymagała obowiązku składania oświadczenia woli w jakiegokolwiek formie w celu zapewnienia kontynuacji w KRUS. Ponadto wskazano, że odwołujący zakończył prowadzenie działalności z dniem 30.09.2004 r.

a zatem nie dotyczyła go sankcja powodująca ustanie ubezpieczenia za niedostarczenie dokumentów dotyczących formy opodatkowania prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej czy udokumentowania wysokości podatku za 2003 r. Poprzez odwołanie się do poglądów Sądu Najwyższego oraz Trybunału Konstytucyjnego odwołujący podał, że działanie organu rentowego godzi w jego słuszne interesy opierające się na ochronie praw nabytych i w jawny sposób podważa zaufanie obywatela do instytucji publicznych. Ostatecznie stwierdzono, że odwołujący powinien być uznany za objętego ubezpieczeniem społecznym rolników w pełnym zakresie w okresie od 1.07.2001 r. do 30.09.2004 r. Ubocznie zauważono, że organ rentowy w toku postępowania naruszył przepisy art. 73 § 1 oraz art. 33 i art. 32 k.p.a. poprzez odmowę wglądu pełnomocnikowi odwołującego w akta KRUS.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania przytaczając argumentację jak w zaskarżonej decyzji oraz wskazując, że w toku postępowania przed rolniczym organem rentowym ujawniły się nowe okoliczności dotyczące podlegania przez odwołującego ubezpieczeniu w ZUS, które miały wpływ na kontynuowanie ubezpieczenia społecznego rolników. Wskazano również,

że odwołujący nie spełniał warunków w art. 5a ustawy z 20.12.1990 r.

o ubezpieczeniu społecznym rolników do pozostania w ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Postanowieniem z dnia 6.10.2015 r. na podstawie art. 477¹¹§ 2 k.p.c.

Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanej J. B..

Sąd ustalił i zważył, co następuje :

R. B. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników na wniosek

w okresie od 12.02.1999 r. do 31.03.1999 r. z tytułu dzierżawy gospodarstwa rolnego poniżej 1 ha. W związku z dzierżawą od 25.03.1999 r. gospodarstwa rolnego o powierzchni powyżej 1 ha przeliczeniowego odwołujący podlegał rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu od 1.04.1999 r. z mocy ustawy.

Z powodu podjęcia przez odwołującego pracy w Spółdzielni (...) w G. od 1.02.2001 r. i opłacaniem z tego tytułu składek na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych rolniczy organ rentowy stwierdził ustanie podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1.04.2001 r. Stosunek pracy R. B. w (...) w G. ustał w dniu 30.06.2001 r. i od dnia 1.07.2001 r. odwołujący podlegał znów rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu. Od dnia 7.08.2001 r. odwołujący był zatrudniony jako pracownik w Przedsiębiorstwie (...) w K. i powyższa okoliczność spowodowała, że od dnia 1.10.2001 r. ustało wobec niego rolnicze ubezpieczenie społeczne. Ponowne objęcie R. B. rolniczym ubezpieczeniem społecznym nastąpiło w dniu następnym po zakończeniu stosunku pracy tj. od dnia 1.04.2002 r.

Od dnia 18.10.2010 r. R. B. rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej działając jako Firma (...) w G. i spełniał przesłanki wymienione w art. 5a ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W okresie od 1.10.2012 r. do 31.12.2013 r. odwołujący zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej.

Jednocześnie w okresie od 1.08.2012 r. do 31.01.2013 r. oraz od 18.02.2013 r. odwołujący był zatrudniony w firmie na terenie (...) co spowodowało wyłączenie odwołującego z rolniczego ubezpieczenia społecznego w powyższych okresach.

W związku z prowadzonym postępowaniem wyjaśniającym w sprawie ustalenia podlegania przez R. B. ubezpieczeniom społecznym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwrócono się do rolniczego organu rentowego o udzielenie informacji w jakich okresach odwołujący podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników przy uwzględnieniu równoczesnego prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

W piśmie z dnia 16.09.2014 r. rolniczy organ rentowy udzielił odpowiedzi, że R. B. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w okresie :

- od 1.04.1999 r. do 31.03.2001 r.,

- od 1.07.2001 r. do 30.09.2001 r.,

- od 1.04.2002 r. do 31.07.2012 r. (w okresie od 18.10.2010 r. do 31.07.2012 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu z mocy ustawy przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej),

- od 1.02.2013 r. do 17.02.2013 r.

W związku z pismem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10.10.2014 r.

rolniczy organ rentowy uzyskał informację, że odwołujący oprócz prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 18.10.2010 r. do 31.12.2013 r.

(z zawieszeniem działalności gospodarczej w okresie od 1.10.2012 r. do 31.12.2013r.) prowadził tego rodzaju działalność także w okresie od 9.11.2000 r. do 30.09.2004 r., która została zarejestrowana w ewidencji działalności gospodarczej pod numerem (...) i w ramach której odwołujący nie dokonał zgłoszenia jako płatnik składek i osoba ubezpieczona do ZUS. Przedmiot tej działalności dotyczył skupu i sprzedaży używanych samochodów.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował rolniczy organ rentowy także

o tym że, R. B. z tytułu wykonywania umowy zlecenia w okresie

od 13.11.2000 r. do 31.01.2001 r. został zgłoszony przez (...) G.

do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

Powyższe informacje spowodowały, że rolniczy organ rentowy postanowieniem z dnia 20.05.2015 r. wznowił postępowanie w sprawie ustalenia w stosunku do R. B. obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego rolniczy organ rentowy uzyskał informację z Urzędu Skarbowego w K. o prowadzeniu przez R. B. pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 9.11.2000 r.

do 30.09.2004 r. a także następnie od dnia 18.10.2010 r. do 31.12.2013 r.

(z zawieszeniem jej prowadzenia w okresie od 1.10.2012 r. do 31.12.2013 r.)

Ponadto z tytułu wykonywania przez odwołującego umowy zlecenia podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wynosiła za miesiąc listopad 2000 r. – 312,00 zł, grudzień 2000 r. – 550,00 zł, styczeń 2001 r. – 600,00 zł.

Zaskarżoną decyzją z dnia 26.06.2015 r. rolniczy organ rentowy stwierdził ustanie wobec R. B. od 1.01.2001 r. do 30.09.2004 r. podleganie rolniczym ubezpieczeniom społecznym z uwagi na podejmowanie aktywności poza gospodarstwem rolnym i w związku z tym nie spełnianiem warunków do pozostania w ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach KRUS oraz przedłożonych do sprawy. Stan faktyczny w niniejszej sprawie był bezsporny, albowiem odwołujący nie negował okoliczności, że w określonych przez KRUS okresach realizował umowę zlecenia, pozostawał w stosunku pracy i jednocześnie prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. Spornym była kwestia interpretacji przepisów ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U.2015.704) dotycząca możliwości podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że zależność pomiędzy powszechnym i rolniczym ubezpieczeniem społecznym rolników jest tego rodzaju, że rolniczy model ubezpieczenia ma charakter subsydiarny. Wynika to z regulacji określonej w art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,

2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Z kolei odnośnie ubezpieczeń emerytalno – rentowych to art. 16 ustawy wymienia osoby podlegające ubezpieczeniu z mocy ustawy (m.in. rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny – pkt 1) oraz osoby, które mogą być objęte ubezpieczeniem społecznym na wniosek (art. 16 ust. 2). Natomiast zgodnie z art. 16 ust. 3 przepisów ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1, 2 i 4 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Wyjątek od powyższych zasad stanowi art. 5a ustawy, który daje rolnikowi możliwość pozostania w rolniczym ubezpieczeniu społecznym pomimo prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, która stanowi co do zasady tytuł podlegania powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu.

Sąd zauważa, że cytowany przepis był wielokrotnie nowelizowany i mając na uwadze okoliczności niniejszej sprawy należało odwołać się do jego brzmienia obowiązującego w chwili rozpoczęcia prowadzenia przez odwołującego pozarolniczej działalności gospodarczej tj. na dzień 9.11.2000 r. W tym okresie

art. 5a ustawy stanowił, że rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach.

W toku prowadzenia przez odwołującego pozarolniczej działalności gospodarczej (tj. do dnia 30.09.2004 r.) zmianie od 2.05.2004 r. nadanej ustawą z dnia 2.04.2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.2004.91.873) uległa treść powyższego przepisu modyfikując warunki umożliwiające kontynuowanie rolniczego ubezpieczenia społecznego przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Z punktu widzenia przedmiotu sporu najistotniejsze zmiany dotyczyły wydłużenia z roku do 3 lat okresu nieprzerwanego podlegania przez rolnika ubezpieczeniu z mocy ustawy w pełnym zakresie oraz wprowadzenie obowiązku złożenia do KRUS oświadczenia o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej.

Niezależnie jednak od powyższych zmian możliwość skorzystania z rolniczego ubezpieczenia społecznego wymagała wcześniej jak i obecnie zachowania pewnej sekwencji zdarzeń. Najpierw muszą istnieć podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników, a dopiero następnie ma nastąpić prowadzenie działalności gospodarczej. Pomiędzy tymi zdarzeniami rolnik powinien nieprzerwanie podlegać rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu z mocy ustawy przez okres przynajmniej

jednego roku (a od 2.05.2004 r. – 3 lat). W sytuacji odwołującego bezspornym pozostaje okoliczność, że od 1.04.1999 r. podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników z mocy ustawy, a więc rozpoczynając prowadzenie działalności gospodarczej w dniu 9.11.2000 r. spełniał przesłanki uprawniające do podlegania nadal ubezpieczeniu społecznemu rolników przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej zgodnie z obowiązującym wówczas brzmieniem art. 5a ustawy, gdyż nie składał wówczas oświadczenia o zamiarze podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania działalności gospodarczej. Stwierdzić jednak należy, że taki stan trwałby do dnia 13.11.2000 r. albowiem wówczas odwołujący rozpoczął zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia. Z kolei osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia podlegają powszechnemu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U.2015.121) od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy (art. 13 pkt 2 ustawy). Bezpośrednio po zakończeniu realizacji umowy zlecenia odwołujący od 1.02.2001 r. do 30.06.2001 r. wykonywał pracę na podstawie stosunku pracy, który również stanowi tytułu do objęcia go powszechnym ubezpieczeniem społecznym od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku (art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 12 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 ustawy systemowej). Konsekwencją posiadania przez odwołującego innych tytułów ubezpieczenia niż tylko tego związanego z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej jest to, że odwołujący będący jednocześnie rolnikiem tracił możliwość dalszego pozostawania w ubezpieczeniu rolniczym co wynika z przywołanych wcześniej art. 7 ust. 1 in fine oraz art. 16 ust. 3 ustawy. Taka regulacja odnosi się zarówno do tych rolników, którzy nie prowadzą dodatkowo pozarolniczej działalności gospodarczej (i nie korzystają z ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie art. 5a ustawy) jak również do tych którzy prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą. Wprawdzie w art. 5a ustawy wymienia się jedynie „pracowników” oraz osoby „pozostające w stosunku służbowym” wobec których wykluczone jest pozostawanie w rolniczym ubezpieczeniu społecznym przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, a ustawa milczy na temat umowy zlecenia tym nie mniej wynika to z faktu, że wykonywanie umowy zlecenia może się mieścić w zakresie i przedmiocie prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej i wówczas nie stanowiłaby ona odrębnego tytułu ubezpieczenia społecznego. Jedynie więc umowy zlecenia nieobjęte przedmiotem pozarolniczej działalności gospodarczej powodują powstanie obowiązku ubezpieczenia w ZUS z tego właśnie tytułu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26.01.2011 r., I UK 229/10, Lex nr 738531).

Sąd zauważa, że R. B. nie kwestionował tego, że w okresach zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia oraz umowy o pracę organ rentowy słusznie przyjmował, że nie podlegał on ubezpieczeniu społecznemu rolników. Stanowisko odwołującego zmierza natomiast w kierunku uznania, że z chwilą zakończenia stosunku pracy tj. od 1.07.2001 r. powinien on nadal podlegać rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej do dnia 30.09.2004 r. W tym miejscu należy jednak zauważyć, że odwołujący od 7.08.2001 r. był zatrudniony jako pracownik w Przedsiębiorstwie (...) w K. i z powodu tej okoliczności od 1.10.2001 r. ustało wobec niego rolnicze ubezpieczenie społeczne. Ponowne objęcie R. B. rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu nastąpiło w dniu następnym po zakończeniu stosunku pracy tj. od dnia 1.04.2002 r. W tej sytuacji prezentowane przez odwołującego stanowisko należy wiązać z uznaniem, że w okresie pomiędzy zatrudnieniem (tj. od 1.07.2001 r. do 30.09.2001 r.) a następnie od 1.04.2002 r. odwołujący „powrócił” do rolniczego ubezpieczenia przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności do dnia 30.09.2004 r.

W kontekście powyższego Sąd podziela poglądy Sądu Najwyższego, że rolnik prowadzący jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą i kontynuujący ubezpieczenie rolnicze w warunkach określonych w art. 5a ustawy, który utracił tytuł do dalszego pozostawania w tym ubezpieczeniu na skutek objęcia go obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z innych tytułów (w sytuacji odwołującego umowy zlecenia oraz umowy o pracę) nie ma możliwości „powrotu” do ubezpieczenia rolniczego po zaprzestaniu działalności rodzącej obowiązek objęcia innym niż rolnicze ubezpieczeniem społecznym. Nie budzi wątpliwości, że rolnik objęty innym ubezpieczeniem społecznym przestaje podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, niezależnie od tego, że wcześniej spełniał przewidziane w art. 5a ustawy warunki do pozostania w tym ubezpieczeniu i ubezpieczenie to kontynuował. Wykluczenie możliwości „powrotu” do ubezpieczenia rolniczego rolnika, który po podjęciu działalności gospodarczej i w trakcie kontynuacji ubezpieczenia rolniczego został objęty innym ubezpieczeniem społecznym wynika z brzmienia art. 5a ustawy, który to przepis zarówno w brzmieniu obowiązującym przed dniem 2.05.2004 r. jak i po tej dacie posługuje się sformułowaniem „podlega nadal temu ubezpieczeniu”, które nie oznacza nic innego jak nieprzerwaną kontynuację ubezpieczenia rolniczego. Ponowne włączenie do tego ubezpieczenia rolnika, który z niego „wyszedł” w związku z podleganiem innemu ubezpieczeniu społecznemu nie zostało przez ustawodawcę przewidziane bez ponownego spełnienia warunków określonych w art. 5a ustawy (tak wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2008 r., III UK 47/08, OSNP 2010/5-6/80 oraz z dnia 26.07.2006 r., III UK 46/06, OSNP 2007/15-16/223).

Innymi słowy odwołujący winien zbierać na nowo okres nieprzerwanego ubezpieczenia społecznego rolników, przy czym powinien on przypadać bezpośrednio przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej. W sytuacji odwołującego

w okresie prowadzenia działalności gospodarczej od 9.11.2000 r. do 30.09.2004 r. miały miejsce sytuacje w których był on zatrudniony na podstawie umowy zlecenia (13.11.2000 r. do 31.03.2001 r.) a także na podstawie stosunku pracy (1.02.2001 r.

do 30.06.2001 r. i od 7.08.2001 r. do 31.03.2002 r.) powodujące ustanie nieprzerwanego okresu podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu. Wprawdzie Sąd zauważa, że od 1.04.2002 r. odwołujący podlegał nieprzerwanie przez okres roku ubezpieczeniu społecznemu rolników i jednocześnie prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą, tym niemniej nie mógł on po tym czasie ubiegać się o pozostanie w rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu, albowiem art. 5a ustawy w brzmieniu obowiązującym przed 2.05.2004 r. dawał możliwość rolnikowi pozostania w systemie rolniczego ubezpieczenia społecznego tylko w chwili podejmowania przez niego działalności gospodarczej, ale już nie w trakcie jej prowadzenia. Wszystko to wskazuje, że organ rentowy prawidłowo uznał, że odwołujący w okresie przypadającym na czas prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 9.11.2000 r. do 30.09.2004 r. nie podlegał rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu. Z uwagi na treść obowiązującego w czasie prowadzenia przez odwołującego działalności gospodarczej art. 3a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowiącego, że ubezpieczenie ustaje

z końcem kwartału, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu spowodowało to wyłączenie odwołującego z rolniczego systemu ubezpieczeń począwszy od dnia 1.01.2001 r. do 30.09.2004 r.

Sąd zauważa również, że przyczyną ustania ubezpieczenia społecznego nie było uznanie przez organ rentowy, że odwołujący winien złożyć oświadczenie

o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników (istotnie ma rację odwołujący, że w spornym okresie oświadczenie wobec KRUS było konieczne tylko do zrealizowania zamiaru wystąpienia z rolniczego ubezpieczenia i przystąpienia do ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej) jak również nie była to sankcja za brak złożenia wymaganych dokumentów dotyczących formy opodatkowania prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej

czy udokumentowania wysokości podatku za 2003 r. Powodem wyłączenia odwołującego z rolniczego systemu ubezpieczeniowego było bowiem podjęcie przez niego w okresie przypadającym na podleganie ubezpieczeniu społecznym rolników

i prowadzenia przez niego wykonywania działalności gospodarczej w warunkach

art. 5a ustawy, innych form zarobkowania (umowy zlecenia, umowy o pracę), które z jednej strony wyłączały go z rolniczego ubezpieczenia społecznego, a z drugiej powodowały brak możliwości przyjęcia, aby przy równoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej miałby on zostać ponownie objęty rolniczym ubezpieczeniem społecznym.

Obowiązek ubezpieczenia społecznego zarówno rolniczego jak i w ogólnym systemie ubezpieczeń społecznych, w tym osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, powstaje z mocy prawa w przypadku zaistnienia warunków do objęcia ubezpieczeniem a decyzja organu stwierdzającego istnienie takiego obowiązku ma charakter deklaratoryjny. Spełniając warunki do objęcia innym niż rolnicze ubezpieczeniem społecznym wnioskodawca był wyłączony z ubezpieczenia rolniczego. Nie były więc zasadne zarzuty dotyczące naruszenia przez organ rentowy art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz powiązane z tym przez odwołującego zarzuty naruszenia art. 7 i art. 2 Konstytucji RP oraz art. 8 w zw. z art. 180 k.p.a. Odnośnie natomiast naruszenia przez organ rentowy art. 73 § 1 oraz art. 33

i 32 k.p.a. poprzez odmowę wglądu pełnomocnikowi odwołującego do akt sprawy ubezpieczonego w KRUS, Sąd pragnie zauważyć, że w przypadku spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych zasadniczym celem postępowania jest merytoryczne rozpoznanie żądań strony co do których powstał spór i ewentualne uchybienia proceduralne, które mogły mieć miejsce na etapie postępowania administracyjnego

nie mają wpływu na to, że główne znaczenie miała w toku niniejszego postępowania merytoryczna ocena sytuacji prawnej ubezpieczonego powstała na skutek wydania zaskarżonej decyzji. Ta jak ustalono w toku niniejszego postępowania była prawidłowa a więc odwołanie R. B. było niezasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. podlegało oddaleniu.

SSO Elżbieta Majewska